

Oslo, 18.10.2022

Høringsinnspill til statsbudsjett 2023:

Menneskerettigheter må prioriteres høyere

Årets statsbudsjett legges fram i en tid med krig og kriser i Europa. Demokrati og menneskerettigheter er under press. Vi opplever at budsjettet tar på alvor dette i ord, men er usikker på om budsjettallene følger opp ordene i tilstrekkelig grad.

Viktigheten av demokrati og menneskerettigheter omtales gjennomgående som et viktig satsningsområde i budsjettforslaget, noe Den norske Helsingforskomité finner både naturlig og nødvendig i en situasjon hvor disse verdiene er under stort press. Vi er også glade for at det pekes spesielt på å fortsette arbeidet opp mot russisk sivilsamfunn og menneskerettighetsforsvarere. Vi kan ikke understreke nok hvor viktig dette er.

Tildelingen av Nobels Fredspris til sivilsamfunnsorganisasjoner og aktivister i Russland, Belarus og Ukraina, viser nettopp hvor viktig det er å opprettholde og styrke støtten til sivilsamfunnet, både gjennom kapittel 152 og regionbevilgningene, kap.159.

Menneskerettigheter - Kap. 152

I den tiden vi lever i er noe av det viktigste vi kan gjøre å styrke innsatsen for menneskerettigheter og demokrati. Vi er glade for en mindre økning i post 70 menneskerettigheter, men mener det ikke går tydelig frem i hvilken grad dette innebærer økt støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner. Helsingforskomiteen ber om en vesentlig styrking av post 70.

Støtten til FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), post 71, beholdes på dagens nivå. Vi vet at OHCHR sine evne til innsats har klar sammenheng med hvilke ressurser som er tilgjengelige. Helsingforskomiteen foreslår at post 71 styrkes.

Regionalbevilgningene - Kap. 159

Vi har med stor skuffelse sett at post 71 Europa og Sentral-Asia er dramatisk redusert. Det kan synes som om dette er for å dekke en økning i post 73 Ukraina. Det burde vært en økning her, ikke en reduksjon i bevilgningen. Helsingforskomiteen mener andre stater ikke skal måtte betale for Russlands angrep på Ukraina.

Vi etterlyser en tydelig prioritering av menneskerettigheter og støtte til lokalt sivilsamfunn innenfor regionbevilgningen. Sivilsamfunnet i Europa og Sentral-Asia er sterkt preget av krigen i Ukraina, ikke minst land i Ukrainas nærrområde. Fortsatt stor satsning på menneskerettigheter og sivilsamfunn i disse landene vil være viktig som et fremtidig tiltak for demokratisk utvikling i regionen. Moldova, Georgia og flere av landene i Sentral-Asia har skyhøye konfliktpotensialer som man ikke kan se adskilt fra krigen i Ukraina. I tillegg har prisstigningen i disse landene vært dramatisk.

Helsingforskomiteen foreslår at kap. 159 post 71 økes til 700 mill.kr.

Ukraina og naboland - post 73

I budsjettet prioriteres Ukraina gjennom en egen post. Denne skal inkludere humanitær bistand, driftsstøtte til den ukrainske staten, gjenoppbygging og annen langsiktig bistand. Med tanke på de enorme behovene i Ukraina, både på kort og lengre sikt, er opp mot 2 mrd. kr for lite

Vi lurer også på hvorfor menneskerettigheter og støtte til lokalt sivilsamfunn ikke nevnes med et ord i forbindelse med Ukraina. Disse organisasjonene gjør en helt uvurderlig innsats under ekstreme forhold. Her er det også avgjørende at lokale sivilsamfunnsorganisasjoners arbeid med å dokumentere krigsforbrytelser inkluderes. Samtidig er vi lei oss for at det kan se ut som at for menneskerettighetsarbeidet i andre land i Europa og Sentral-Asia må inndeke mye av budsjettets midler til Ukraina. Årets tildeling av Nobels fredspris understreker nettopp hvor viktig sivilsamfunnet er i arbeidet for fred, demokrati og menneskerettigheter. I post 73 inkluderes naboland, men det fremgår ikke hvordan disse inkluderes, og om de er disse lands spesifikke behov som skal prioriteres.

Helsingforskomiteen foreslår at post 73 styrkes vesentlig og at støtte til sivilsamfunnet tilgodeses med øremerkede midler i bevilgningen til Ukraina.